

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Elofizetési ár félévre hét pengő.

Hol van a jó?

A debreceni Templomegyesület 1931 január 12-i teaestéjén elmondta: dr. szentpéteri Kun Béla, a debreceni tudományegyetem ezévi rektora.

Egészen kicsi fiú koromból való ez a karácsonyi történet. Volt a mi falunkban egy kedves, derék néni, az édesanyámnak jó barátnéja, akit később is ugyan, de kivált négy-öt esztendőskoromban túlságosan szerettem. A világ legszebb, legjobb, legkedvesebb, legokosabb asszonyának tartottam; persze igen öregnek is, ami nem csoda, mert már akkor lehetett vagy huszonöt-harminc esztendőskorban. Ez a néni, mint gyermektelen asszony, sokszor töltötte nálunk a karácsonyestét, de hogy máskor kaptam-e tőle ajándékot, arra nem emlékszem. Azt azonban tudom, hogy a szóbanforgó karácsonyestén amint kevéssel lámpagyújtás után a szobába lépett, mingyárt láttam, hogy a bundája alatt van valami. Akart is ő engem magától eltávolítani, de mivel nagyon szerettem, nem tágitottam mellőle és a bundát csak le kellett tenni, hát elővette az ajándékot és így szólt hozzám:

— Most, hogy idejöttünk, a kertkapuban találkoztam Jézuskával. Nagyon fázott szegény a nagy hóban és nem mert bejönni a kutya miatt, hát megkért, hogy én adjam ezt oda neked.

Hogy mi volt, amit adott, arra már nem emlékszem. Akármilyen volt, annak régen vége van. Amint vége van az ajándékozónak is. A kedves, szép, mosolygó, piros orcájú néniből ráncosképű, nekikeseredett, zsörtölődő öregasszony lett idővel, most pedig egy marok por valahol mélyen a föld alatt. És ha amit adott, azzal adta volna akkor ide: nesze kis fiam, ezt én vettem neked karácsonyi ajándékkul, bizonyára elfelejtettem volna azt is, hogy valaha megajándékozott. De mivel nem mondta meg az igazat, most is, több mint egy félszázad után, a boldogság könnye gyűl a szemembe, ha rá gondolok.

Pedig hazudni bűn.

Dickensnek egyik elbeszélésében szó van egy szegény vak leányról, akit az egyszerű munkás apja minden jóval ellát és aki azt hiszi az apjáról, hogy daliás és gavallérosan öltözködő férfi. Egy-

szer aztán az apja munkaadója kikacagja és megmondja neki, hogy bizony az apja szegény aszott munkás ember, akinek kabátja sincs, csak egy zsákdarabot hord a testén. És a szegény vak leányka majd meghal a szomorúság miatt.

Milyen lelketlen rossz ember volt ez a játékereskedő, aki a szegény vakleánykát úgy kizavarta a szép álmából!

Pedig igazat mondani erény.

Nem vagyok bámulója a Molnár Ferenc irodalmi alkotásainak és a Liliom című darabját bizonyos ellenérzéssel néztem végig. De egy, sokaktól pedig erősen kifogásolt, részt igen szépnek és igazán poétikusnak találtam benne. Mikor a mennyei fogságból próbára hazaküldött Liliom, hogy a leánya iránti nagy szeretetének eleget tegyen, a leánya számára lelop egy csillagot az égről. A bűnben nőtt és korlátolt apának a gyermeke iránti szeretete végtelenségét nagy-szerűen állítja elének ez a bizarr ötlet, mely engem könnyekig meghatott.

Pedig lopni bűn.

A multkor jött hozzám egy úri asszony és arra kért, segítsen valami hivatalhoz. A férje elesett, senkije és semmije sincs. Elmenne háztartásba is, de ezt a testvérei nem engedik, mert az foltot ejtene a család tekintélyén. Inkább gondoskodnak ők róla. Gondoskodnak is bőven, ellátják mindennel, ami kell, de mindennap tudtára adják, hogy ez kegyelem és hogy ez nekik terhükre esik.

Ha ez így van, azok a testvérek igen rossz emberek.

Pedig a szegényt felruházni, hajlékkal, élelemmel ellátni erény.

Az iskolában tanultunk nagy emberekről, akiknek legtöbbje azzal lett nevezetes, hogy részint a maga közvetlen tetteivel, részint a rendelkezéseivel, elvette sok ember életét hősi csatákban. De a magunk tapasztalata alapján is lelkesedő magasztalással gondolunk férfiakra, akik bizony milliók jóvoltának megvédéséért embertársaik életét oltották ki.

Pedig ölni bűn.

Megvetéssel és haraggal fordulunk el azoktól, akik az öldöklő fegyverek eldobásával s

önmaguk békés megadásával a nagy háború elvesztését elősegítették.

Pedig békében élni, az emberi életet megbecsülni erény.

Ime, tehát nem olyan könnyű feladat a jó és a rossz fogalmát elkülöníteni és bizonyára a tett és az eredmény mellett nézni kell a szándékot is.

Krisztus Urunk is erre tanít. Ime, ő felemeli a bűnös asszonyt, mert szeretett, holott egyébként olyan szigorú, hogy azt is megbélyegzi, aki csak tekint gonosz kívánsággal a másikra. Ő mondja, hogy az özvegy fillérje többet ér, mint a gazdagok nagy adománya és ő hirdetteti, hogy a jókedvű adakozót, nem azt, aki sokat ad, hanem azt, aki szívesen ad, szereti az Isten.

A jó szándék lenne hát az irányadó.

Régi mondás, hogy a pokol tornáca is jószándékkal van kikövezve. Hát akkor miért tanítom, hogy a jó szándék égbe visz?

Mondhatnám azt is, hogy az út iránya nem függ a burkolat minőségétől. A kis kockával burkolt síma út éppúgy vezethet felfelé is, lefelé is, mint a sáros, göröngyös, döcögős út. Az egyik is vihet paradicsom madarakkal, fácskával, pávával ékes, fülemülétől hangos nagy díszes kert kapujához, mint kuruttyoló békákkal teli mocsaras tó szélére.

De nem mondom ezt, mert ez csak a szavakkal való játék volna.

Ellenben mondom azt, hogy a jószándék sem egyféle. Van olyan jószándék, amelyik nem megy tovább a szándéknál. A lusta ember kényelmes ábrándozása. Elemlegetése annak, hogy ezt tenném, azt tenném, aztán mozdulatlanul maradás. Az ilyen jószándék csakugyan pokolra való.

A másikféle jó szándék az, amelyik mer cselekedni, mer küzdeni a megvalósulásért. Lehet, hogy nem jár eredménnyel, vagy olyan eredménnyel jár, mely a társadalom szabályaiba ütközik, tehát vétkes tette válik. Nem baj. Legyen bár küzdelme eredménytelen, vonja bár magára a világ rosszaló ítéletét, ha nemes szándék irányította, boldog, mert a szíve tiszta, tehát meglátja az Urat.

Most kellene levonnom a tanulságot. Nem azt, amire itt némelyek hamiskásan gondolnak, hogy ugyanis magamat mentem ki: biz ez sikertelen elmefuttatás volt, de azért nem szabad elégedetlenkedni, mert jó a szándék.

Nem ezt, hanem azt, hogy nem kell búsulni amiatt, hogy ezeknek a kedves tea-estéknek az eredménye nem sokkal visz előre a kitűzött nagy cél, a Kálvin-ház megvalósulása felé. Azok, akik itt vannak és akik buzgólkodnak, Istennek tetsző szép munkát végeznek, amikor egy pár téglát, vagy talán csak a beton készítéséhez való néhány szem kavicsot bár, szállítanak az egyedüli Király, az Úr Jézus Krisztus királyi palotájához építéséhez.

Ezt szántam volna tanulságnak.

De mikor idáig jutok, most veszem észre, hogy egészen hibás alapon indultam el.

Azzal kezdtem, hogy az az én kedves néni-kém azon a karácsonyestén nem mondott igazat.

Dehogya is nem mondott igazat. Ő csakugyan találkozott azon az estén Jézussal, mint ahogya mindenki találkozik vele, aki tiszta szívvel, az Ő nevében tesz jót.

Mint ahogya találkoztak azok az úrnők is, akik ennek a mostani kedves testvéries összejövetelnek rendezésén buzgólkodtak. Akik, ha nem is építenek nagyszerű palotát, de már találtak hajlékot az Úr Jézus Krisztusnak, olyat, amely éppen nem kőből van, amelyben Ő a legszívesebben tartózkodik és amelyben ha nincs lakása, hasztalan építenek bármilyen nagyszerű palotát, márványfalakkal, arany díszítéssel, cédrus borítással, be sem teszi oda a lábát.

Dicső hely a hölgyek szíve, mondja a költő.

De igazán dicsőségessé az teszi, ha az Úr Jézusnak állandó lakása van benne.

Amerikai levelek.

Nagy érdeklődéssel olvastuk e lap hasábjain azokat az élvezetes leveleket, amelyeket Uray Sándor debreceni református lelképásztor amerikai körútjáról egyszer-máskor beküldött.

Legutóbbi e lap 50. számában közölt s múlt hó 14-én Clevelandból keltezett levelét azonban nem hagyhatjuk szó nélkül. Ebben a levelében hangulatosan számol be a fentemlített lelképásztor az Egyesült-Államok egyik legnagyobb városában, Clevelandban eltöltött idejéről és az ottani református egyháznál teljesített szolgálatairól.

Megkülönböztetett figyelemmel ír arról, hogy részt vett az Amerikai Református Lelkészei-Egyesület közgyűlésén, amelyre eljött Philadelfiából Schaeffer Károly dr., a Reformed Church főtitkára is, amint mondja, a magyarság megszívű barátja s nagy jóltevője, aki hatalmas beszédben fejtette ki, hogy a kivándorlók közül a magyarság hozta Amerikába a legnagyobb lelki értékeket s aki legbensőbb barátait mindenkor a magyarok között találta meg. A közgyűlés szónokai egyértelműen hangsúlyozták a Reformed Church magyarbarátságának kiszámíthatatlan áldásait, amit számokban úgy fejeztek ki, hogy átlag évi 75,000 dollárt költött a magyar egyházakra, annak nyomatékos kiemelésével, hogy mind ez autonómiájukat, nyelvüket, szertartásaikat egyáltalán nem érintette.

Ezzel szemben Schaeffer dr. főtitkárnak a Reformed Church Messengernek múlt évi október 30-iki sz. közételt jelentéséből a következőket olvashatjuk: „A magyar munka évi 60,000 dolláros költségvetést követel, de ez belmisszió munkánk egyik legreményteljesebb tünete. — Ebben a 15 évben ezen egyházak legtöbbje megszünteti a magyar nyelv használatát és erős amerikai gyülekezetek lesznek, elfoglalva helyüket a mi többi egyházaink mellett és kivéve

részüket az egyetemes egyház munkájában a felelősségből.

Nekünk itthonról nincs más módunk az amerikai református magyarság helyzetét megítélni, mint a hozzánk érkező írásokból; egy ilyen írás fentnevezett főtítkár közölt jelentése is. Mi következethet ebből? Nem más, mint a magyar egyházakon keresztül a magyarságnak időelőtti mesterséges és erőszakos elsorvasztására törekvés.

Amint hírlik, a Reformed Church belmissziói tanácsa elhatározta, hogy egyetlen missziógyülekezetnek sem nyújt 15 éven túl segítséget. Kérdés, hogy a még hátralevő 5 év után mi lesz a magyar református misszió-gyülekezetekkel? Amint Schaeffer dr. főtítkár jelentése sejtetni enged: beszüntetik a magyar nyelv használatát s elfoglalják helyüket a többi amerikai gyülekezetek között.

A magyarságnak utolsó menedéke Amerikában a templom, az egyház; az amerikai kormány tehát, a Reformed Church belmissziói tanácsán keresztül itt kezdte meg öntudatos, évekre, úgy lehet évtizedekre előre kiszámított kíméletlen elangolosító munkáját, amelyben a tiffini egyezmény szerint csatlakozott amerikai magyar református egyházak lelkészei nem látják, vagy nem akarják látni az amerikai magyarság elkerülhetetlenül bekövetkező nemzetiségi elpusztulását.

Nagykálló.

Dr. Nánássy Andor.

Erre a cikkre a következő felvilágosító sorokat kaptuk:

Kedves Szerkesztő Barátom!

Dr. Nánássy Andor urat nincs szerencsém ismerni. Nem is érzem indítatva magam, hogy cikkére érdemleges választ adjak. Mindössze annyit, hogy mindnyájan tudjuk azt idehaza, hogy Amerikában magyar református testvéreink közt ádáz harc folyik a „csatlakozott“ és a „független“ egyházak között. Hozzáteszem e köztudomású tényhez, mint személyes tapasztalatomat, hogy ez az eléggé nem sajnálható harc immár egészen elfajult és személyeskedővé vált. Attól kell tartanom, hogy dr. Nánássy Andor olyan egyoldalú információt nyert Amerikából, mely őt, mint az ügyekbe mélyebben nem pillantó egyént akarja felhasználni arra, hogy az odaát folyó ádáz küzdelmet az óhazára is próbálja kiterjeszteni. Kijelentem, hogy a cikkíró jóhiszeműségét és jót akarását kétségbe nem vonom. De hangsúlyoznom kell, hogy az odaát folyó 6—8 éves per, az én szerény kis amerikai levelelem vagy dr. Nánássy Andor cikkén keresztül egyáltalán át nem tekinthető, annál kevésbé megismerhető. Nekünk idehaza minden erőnkkel azon kell munkálkodnunk, hogy magyar véreink amerikai harca elcsituljon s őket békességre vezessük. Ezt a célt amerikai utamon legjobb lelkiismerettel szolgáltam, ezt legyen kegyes nekem elhinni a cikk írója.

Békesség velünk.

Uray Sándor.

Megjegyzések az egységes liturgiához.

I.

Rövid mondanivalómat szokatlan megállapítással kell kezdenem: A jövő év elején már életbe lépő egységes liturgiát nagy általánosságban az jellemzi, hogy a gyakorlatban megint nem lesz egység. Ezzel a véleményemmel nem egyedül állok. Több egyház-megye lelkészi kara adott már kifejezést ennek, többek között a beregi lelkészegyesület is, amelynek megállapítását egyik legtekintélyesebb egyházi lapunk is helyeselte. (Ref. Figyelő III. évfolyam 36. szám, 434. lap.)

Ha az egységes liturgia mellett sem lesz egységes a mi istentiszteleti rendtartásunk: ez két okra vezethető vissza. Vagy azért, mert az életbe lépő törvénynek igen sok, felesleges és néha indokolatlan „vagy“-lagos megállapítása, utasítása van, vagy azért, mert hiányos és igen sok kisebb, de azért fontos körülményre nem mutat rá, nem ad tanácsot, utasítást.

1. Homíliás, vagy predikációs istentiszteletek.

A törvénytervezet szerint ezeknek liturgiája kétféleképpen folyhat le: vagy a lelkész diktálja az egyes szertartási pontokat vagy azok maguktól következnek egymásután a szokott rend szerint. Mind a két megoldást ismerem: egyiket gyakorlatból, a másikat rádió útján s szépnek, jónak is tartom — de nem tudom megérteni, mi szükség van kétféle rendre, ha egységet akarunk? Mind a kettő jó, ha egyetemes, de ha válogatni lehet, akkor még nagyobb zavar lesz. mint eddig volt s templomunkba betérő idegen vendégeinket még inkább megzavarjuk áhitatukban. Egy rendelkezés, mely egységet akar teremteni, önmaga alatt vágja le a fát, ha lehetőségeket kínál s alkalmat ad különböző, szeretlen variációkra. Vagy így, vagy úgy, de kétféleképpen sehogy.

E kétféle lehetőség miatt aztán elsikkad a fennálló ének igazi jelentősége is, amire Lukácsy Imre lelkésztársam mutatott rá s hívta fel a figyelmet. (Lelkészegyesület 35. szám, 278. lap.) A fennálló ének, illetve a gyülekezet felállása eredetileg tiszteletadás volt a templomba belépő papnak, mint az Isten szolgájának. Ez a szép szokás még ma is meg van több gyülekezetben, ahol a belépő lelkészt felállással köszönti a gyülekezet. Minden okunk meg volna rá, hogy a tiszteletadásnak ezt az impozáns megnyilvánulását ne engedjük feledésbe menni. Mi akadály lehetne annak az egyetemes rendelkezésnek, hogy a belépő lelkészt a gyülekezet felállással köszönti s elkezdje az első (fennálló) éneket? Ezzel semmi sérelem nem esik azon a formai elven, hogy a mi református istentiszteletünket a liturgus személyesen vezesse, azaz indikálja.

A tervezet szerint a beszéd előtti és beszéd utáni imádság olvasható, vagy könyv nélkül mondható. Elismerem, hogy itt e tekintetben nem lehet megkötöttség, mert a szabad imád-

kozásnak igen sok személyi és más akadálya lehet, az imádság olvasására pedig kár lenne kötelezni azokat, kik szabad imádkozásukkal sokkal közelebb tudnak férközni hallgatóik szívéhez. De nem tudom osztani az egységes tervezetnek azt az utasítását, hogy a Miatyánk elmondása az előbbi imádságokkal ugyanazon szabályok alá esik. Az Úri-ima kötött forma s minden egyháztagnak tudja. Miért kell itt lehetőségeket adni az egyéni szokásoknak? Semmi haszna vagy jelentősége annak, hogy az egyik liturgus olvassa, a másik könyvnélkül mondja a Miatyánkot. Egyetemes rendelkezés kell, hogy egyéni ambíciók és szokások a gyülekezet megszokott rendjét ne zavarják meg s ne okozzanak felesleges feltűnést.¹

A hétköznapi istentisztelettel kapcsolatban alapos megfontolást igényel az a rendelkezés, hogy ez még akkor is megtartandó, ha a lelkipásztoron és énekvezéren kívül gyülekezeti tag nincs jelen. Valamikor, évtizedekkel ezelőtt hatalmas vita folyt e kérdés körül a Debreceni Prot. Lap hasábjain. Ha jól emlékszem: egyik vitatkozó fél Dr. Ferenczy Gyula (később tanárom) volt. Nem tartom magam illetékesnek ilyen kényes dogmatikai kérdés eldöntésére, de az a meggyőződésem, hogy a gyülekezet egyetlen tagja nélkül tartott templomi istentisztelet ellene mond a kálvini felfogásnak. Úgy tűnik fel, mint helyettes áldozat (mise) s nem hordja magán a gyülekezeti istentisztelet jellegét akkor, amikor maga a távollevő gyülekezet csak a két behivatalnoknak kényszerű kötelesegteljesítését fedezi fel benne. Az megint más kérdés és más lapra tartozik, hogy ilyen eset elő ne forduljon egyetlen gyülekezetben sem. (Iskolás gyermekek kötelező megjelenése stb.)

2. *Alkalmi istentiszteletek.* Ezekről csak futólag tétetik említés a tervezetben. Én azonban nagyon szeretném, ha az alkalmi istentiszteletek közé kötelezőleg felvételnek a hivatalos egyházlátogatás alkalmával tartandó istentisztelet, amikor a felsőbb hatóság, vagy annak törvényes képviselői szólanának a lelkekhez. Ez a canonica-visitatio lassan aláhanyatlott tekintélyét is növelné s páratlan lelki hatást gyakorolna a gyülekezetre, annak világi vezető tagjaira. Természetesen, ha valahol: itt kellene, hogy igazán alkalmi legyen az igehirdetés.

Volnának még olyan alkalmi istentiszteletek, amiket elrendelni nem lehet, de amikre ajánlatos lenne felhívni a lelkészek figyelmét. Ilyen — teljes elismerést érdemlő — istentiszteleteket tartottak most nyáron, a Szent István-napi katolikus ünnepek alatt, a fasori református templomban. A saját gyülekezetem életé-

¹ Nagyon megszívlelendő: a Miatyánk könyvnélkül mondogatása előbb-utóbb igerontó *torzításokra* vezet („itt alant a földöldön is“, „ad meg nekünk ma is“, „de sőt inkább szabadíts meg“ stb. stb.) Ilyeneket nagyon kiváló, Lélekel és tudással teljes prédikátoroknál is meg figyeltem már. Bizony csak ne terheltesék olvasni szépen a revideált Károlyi-szöveget!

ből is hozhatok fel példát. A helybeli, nagy kisebbségben levő r. katolikus egyház most szeptemberben szentelte fel új, villanyvilágítással és fűtéssel berendezett szép imaházát. A minden este 6 órai kezdettel tartott októberi áhítatok első napjain zsúfolásig telve volt a terem, mert a villanyfény, a meleg a mi református híveink közül is sokat oda csalogatott. Mikor ezt megtudtam, márcól-holnapra bevezettem a villanyt a mi templomunkba is és október hó folyamán minden este istentiszteletet tartottunk pontosan 6 órai kezdettel. A kezdeményezésnek hihetetlen és megható volt az eredménye. Az októberi áhítatok közönsége megcsappant s a mi templomunk szorongásig megtelt zsoltárt éneklő, buzgón imádkozó hívekkel. Legtöbbször pótszékeket, padokat kellett behordani a templomba, de egyetlen este sem történt meg, hogy 300 hívónél kevesebb jelent volna meg. Ime egy olyan alkalmi istentisztelet, amelyről nyugodt lélekkel állíthatom, hogy sokkal nagyobb mértékben szolgálta a hitbuzgóság és református öntudat fejlesztését, mint a semmi hitvédelmi háttérrel nem bíró, megszokott istentiszteletek.

Másutt is szükség van ilyenekre; mindenütt, ahol más felekezet sorozatos áhítatokkal, utcai körmenetekkel hívja fel magára a figyelmet. Ott vannak a májusi áhítatosságok is. Minden vegyes vallásfelekezetű községben lakó lelkészársam megfigyelheti, hogy a saját hívei is be-betérnek ezekre a katolikus áhítatokra. Lehet, hogy ez sokszor csak kíváncsiság, de valószínűbb, hogy többször lelkiszükséglet. Azért résen kell lennünk s minden szükséges alkalommal „alkalmi“ istentiszteletekkel kell ellensúlyoznunk a másik felekezet csalogató propagandáját. Ez minden esetre sokkal jobb módszer, mintha haragot tartunk a katolikus pappal, fekete pápistáknak nevezzük katolikus testvéreinket, de „alkalmi“ istentiszteletek tartása helyett hitelszövetkezeti és más hasonló ügyekkel foglaljuk el magunkat.

Legközelebb a szimbolikus istentiszteletekhez fűzők egy néhány, szerény megjegyzést.

Vásárosnamény.

Kelemen Gyula.

Levelet írunk; esupa szeretet, melegség, fény minden sora... S ha árvabélyeggel küldjük, távlatot, életet nyernek a sorok.

KÖZÉLET

A parókhia körül télen...

(Kivándorlás, Új liturgia, Presbiterek lapja.)

Ilyenkor jobban ráérnek az emberek megfordulni a parókhia környékén minden ügyesbajos dologban. Most például egymásnak adják a kilincset és valami cédulát hoznak. Tessék ezt kitölteni helyettem: Franciaországba szeretnék

menni földmunkára. A cédula jelentkezési ív, amelyet Budapestre kell beküldeni a „Kongregációs elhelyező iroda férfi munkás osztálya” címére. (Fiúmei út 4.)

Nem tudom, más lelkésztársaim hogy figyelték meg, de az én nálam kopogtatók közül egyetlen egy sem volt rendes és szorgalmas templomlátogató ember.

Egyik este későn, az éj leple alatt jött el a falu két baptistája közül az egyik, hogy az ő jelentkezése körül is járjak el.

Nem beszélek most a nyomorról, vagy nagyravagyásról, csak a szimptomákat írtam le. A lebeszélés nem használ, még rosszabb! . . .

*

Valamelyik nap egy idegen, más falusi ember is felkeresett. Az új istentiszteleti rendtartás náluk is életbe lépett. Annak az ügyében jött. Lázban van az ő falujok. Szeretné tudni, hát itt hogy van? Igaz-e ez, igaz-e az? Nézze, édes barátom: a más szénájába én a kaszámat nem vágom. Van maguknak lelkészü (Mózesük, prófétájuk), az elvégzi ott, amit el kell végezni az új törvény körül. Nyugodjanak meg abban. Minden lelkész jobban tudja, hogy az ő gyülekezetében mi a tenni, javítani, pótolni, dorgálni és dícsérnivaló, mint egy másik, aki a maga dolgával és kötelességével van elfoglalva.

Sok kellemetlenség volt már abból, mikor a dolgok ismerete nélkül a pásztorok egymás ellen uszították tetszelgésből, hiúságból, vagy esetleg jószándékból a nyáj tagjait. Sapienti pauca.

*

Keresztyén szellemű naptárakat, lapokat (Téli Ujság, Presbiterok Lapja) szeretnénk terjeszteni, de ez nem olyan könnyű ám rendszeresen, évről-évre, mint sokan hiszik. Az első időben megyen, mert látják, hogy a lelkészek örömet szerez, ha hallgatnak rá. Később már nincs pénz. A „Szabad Szó” és a „Kis Ujság” olcsóbb és ingyen naptárt is ad. Ugyanazt teszi a majdnem minden faluban meglevő Hangya Szövetkezet. Ha pénzért adja is, az csak 20—30 fillér. És ezt is illik pártolni, még nekünk is. Sok helyen mi vezetjük azt is.

Most pedig presbitereket választanak mindenütt és mi lesz akkor, ha a tavalyi presbiter kiesik — mondják ők? — Nagy dolog ez önekik, mert akkor már miért olvassa a kibukott presbiter a presbiterok lapját és miért fizessen rá 1 pengőt egy évre? . . . Persze, a lelkileg is „kultur ember” nem így beszél, de ez a falu!

Nem azért mondom, hogy hagyjuk abba, csak a nehézségekre mutatok rá.

*

Kivándorlási vágy, gyanakodás, opportunismus, szegénység, alattomoság, lelki elmaradottság, és más egyebek mind-mind ellenségek, akadályok, békók utainkon, szárnyalásainkban. Állítsunk szembe velük hitet, reménységet, szeretetet.

Kósa Béla.

EBBŐL A VILÁGBÓL

Heuréka! Heuréka!

I.

Ezek a szavak törtek ki belőlem önkéntelenül is, amikor az egyházkerületi bankalapításról az első hírt olvastam dr. Tóth Lajos egyetemi tanár úr tollából. Szinte megmámorosodtam a hír, a felhívás olvasására s önkéntelenül szakadt ki számból a kiáltás: heuréka! heuréka! Végre, valahára megtaláltattam, felfedeztettem a megmentő eszme! Oh, bár száz évvel ezelőtt lett volna valaki, bölcs és bátor vezér, aki ezen az úton vezetne volna a református egyház századok viharában megrongált, elgyöngített, lerongyolódott bordájú, de nekünk féltett és drága élethajóját. Üdv reájuk, áldás életükre, akikben volt bátorság anyagi romlottságunk szédítő mélységeiben a megmentő gondolatot felvetni, megszavazni s a megvalósítás érdekében kiállni a gátra, lemosolygással, közönyösséggel, kishitűséggel, ellenszenvvel, gúnnyal nem törődve, hogy belekiáltsák a református egyház tepsedt, fülledt, egyre borúsabb éjszakájába a riadót: Ébredj erődre az erőtlenségben, te szétesni akaró lejtőre került református egyház, szedd össze meglevő kincseidet, szellemi és anyagi javaidat s viharts álló hősi melledet feszítsd neki a vad forgatagnak, mely szét akar szaggatni, hogy megsemmisíthessen. Még van annyi erőd, mellyel legyűrheted a pusztító orkánt és a lejtőről ráhaghatsz a hágóra, melyen a boldogulás, virágzás kies magaslataira érkezel! Ne félj, csak akari nagy lenni, erős lenni, boldog lenni, virágzó lenni, nagy, erős, boldog, virágzó leszel, mert veled az Isten s ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?! Azt gondoltam, hogy minden lelkésztestvérben hasonló gondolatot és érzést vált ki a dr. Tóth Lajos cikke. Azt gondoltam, hogy mindenki úgy ujjong és mámorosodik a gondolatra, a szinte szédítő perspektívát nyújtó tervre, mint én, kis parókiámon s a riadó hívására mindenki ott lesz a vezérek mellett minden erejével, aki atléta, az hatalmas erejével, a vézna legény a maga kis erejével, de ott lesz a vezérek oldalán, hogy a váravárt mentő gondolatot minél hamarabb és minél jobban megvalósíthassák. Szinte bombaként csapott ujjongó lelkemre a Székelyhidy Béla esperes úr cikke, e lap ezévi 2. számában. Hát még egy olyan atléta, mint Székelyhidy Béla, akire mint kis dárdás úgy néztem, mint a görög ifjú, Herkules szobrára, mikor a kalapácsot vagy a vasgolyót a Kollégium udvarán mindenkinél messzebb vágta ki, hát még az ő erős szívét is aggodalom, kishitűség szállja meg az egyházkerületi bankalapítás teremtő gondolatának megvalósítására?! Hát ő már nem lesz ottan atléta erejével és hiszem, atléta szívével, herkulesi bátorságával, lobogó lelkével a gáton? Szinte szégyenkeztem magam előtt, hogy én úgy felhevültem.

Önkéntelenül arra gondoltam, hogy az amazonok előtt megfutottak a titánok. Jaj a harcnak, ha a Herkulesek inognak vagy megfutmodnak. Nagy szomorúság fogta el a szívemet, s fájt, hogy akadt csak egy testvérünk is, aki aggodalmaskodik, kishitűsködik, kételkedik, fontolgat akkor, amikor bátor, elszánt cselekedet véghezvitelét parancsolja a szorongató szükség s nem tanácskozássra van szükség, de hősi tettekre. A hajó léket kapott, eresztékei megtágultak, bordái megtöredeztek, tódul mindenfelől a víz, jaj, már süllyedünk, de az izmos matrózok talpon vannak kormányostul, kapitányostul s erős akaraton megtörik a hullám szennyes árja. A matrózok nem fontolgatnak, nem aggodalmaskodnak, hanem tesznek és megmentik a hajót.

Az egyházkerületi bankot meg kell csinálni és ki kell építeni egyházmegyénként fiókokkal. Ezen a ponton kell megragadni a református egyház megrongált hajóját. Itt nincs tétovázni való idő, mert ha késünk, elmerülünk. Az aggodalmakat majd elosztatja az eredmény. Éppen ezért én nem akarok vitatkozni senkivel. Tisztelem mindenkinek meggyőződését s a magam véleményét nem akarom senkire ráerőszakolni. De amikor tettekre hívnak, nem tudom azt kiáltani: ne tedd, mert baj lesz belőle. Ellenkezőleg a tettekre hívást szeretem az én erőteljes hangommal erősíteni, tegyünk! ha beleszakadunk is, mert ha nem tesszük, úgyszólván megszakadunk. Tehát rajta, tegyünk. Egy szívvel, egy akarat! Hé — rukk! Így emelik, dobják a nehéz vasakat, szálfákat az izmos legények. Jaj ha egy közülök nem figyel a szóra, nem kiáltja együtt, mindnyájuk halálát okozhatja. Nem felséges dolog volna, ha itt, Csonkamagyarországon a református keresztyén kapitalizmust megteremtő az istentelen és lélek nélküli pogány kapitalizmus romjain?! Nem nagy szolgálatot tennék-e minden igaz magyar embernek, ha a magyar református keresztyén kapitalizmus a nyugati protestáns kapitalizmussal testvéri érintkezésbe léphetne. El tudom képzelni, hogy a magyar református egyháznak gyarmatai, iparvállalatai, farmjai legyenek Ázsiában, Afrikában, Amerikában. El tudom képzelni és előre ujjongok, hogy a magyar református egyháznak fiait a magyar református keresztyén kapitalizmus irányítsa még a kivándorlásban is, ha ez a szegény haza már nem tudja, vagy nem akarja eltartani. El tudom képzelni, hogy gyors és teher hajók száguldjanak a végtelen óceánokon, amelyeken magyar református keresztyén zászlók lengenek. De csak úgy, ha megteremtjük a magyar református keresztyén kapitalizmust. Ennek pedig legelső lépése szerintem az egyházkerületi bankalapítás gondolatának minél hamarabb való megvalósítása, a lelkészek, a gyülekezetek minél teljesebb erejének összefogása által. Ne vegye tolokodásnak Székelyhídy Béla esperes úr, ha hajdani dárdása arra kéri, hogy tegye félre az aggodalmaskodást, erős szívével,

egyházát féltve szerető lelkével álljon ki a tettek mezejére a többi elszánt matrózzal, megmenteni nagy tervek, nagy gondolatok életrekelésével a viharvert, tépett hajót, melynek legyen ő is egyik törhetetlen acélból vert bordája.

Tiszarád, 1931 jan. 16.

Kiss Pál,
református lelkész.

KÜLÖNFÉLEK

A tiszántúli református egyházkerület szavazatható küldöttsége január 19-én tartott ülésén bontotta fel az egyházközségek szavazatait, melyek ez alkalmal két zsinati lelkészi rendes képviselőségre, két pótképviselőségre, egy középiskolai rendes és egy pótképviselőségre, két egyházkerületi lelkészi tanácsbírói, egy egyházkerületi világi tanácsbírói és egy egyházkerületi világi aljegyzői tisztre szavaztak. Zsinati rendes lelkészi képviselőkül megválasztottak: Székelyhídy Béla álmódi lelkész, esperes (508 szavazattal), Csomasz Dezső mezőtúri lelkész (463), zsinati pótképviselőkül Baja Mihály debreceni lelkész (485), Bakóczy Endre hajdúböszörményi lelkész (472). Zsinati középiskolai képviselőül megválasztott Borsos Károly egyházkerületi középiskolai felügyelő-helyettes (502), középiskolai pótképviselőül vitéz dr. Bessenyei Lajos debreceni gimn. igazgató (510). Egyházker. lelkészi tanácsbírák lettek: Csomasz Dezső mezőtúri lelkész (502), Baja Mihály debreceni lelkész (367). Egyházkerületi világi tanácsbíróul megválasztott dr. Juhász Nagy Sándor debreceni egyházi főjegyző (506), egyházkerületi világi aljegyzőül dr. Balla Bertalan debreceni városi tanácsnok, a csapóuccai egyházrész gondnoka (511). — Igaz örömmel és áldáskívánatokkal legyenek mind üdvözölve.

A kakszentmártoni gyülekezet új lelkipásztorát, Öry Zoltánt január hó 18-án iktatták be lelkészi állásába.

A gyergyószentmiklósi kis református gyülekezetnek nincsen kántora, a gyógyszerész felesége tanítja fáradhatatlan buzgalommal az éneket és vezeti az istentiszteletek alkalmával az éneklést. A gyülekezet tagjai igen szépen énekelnek.

A kecskeméti református jogakadémia életében változás történt. Dr. Joó Gyula eddigi dékán, ki több éven át volt az intézet dékánja, tisztéről lemondott, helyébe dr. Rácz Béla rendes tanárt választotta meg az akadémia tanárkara.

A makói egyházközség február hó 4-én missziói református napot rendez a missziói körhöz tartozó gyülekezetek részére. A missziói nap reggel biblíamagyarázatos istentisztelettel kezdődik, napközben különböző konferenciák lesznek, este pedig szeretetvendégség.

Ó-évi szeretetvendégség Makón. Az Ó-évi szeretetvendégséget most is megtartotta a ma-

kói Bethánia. Az estély műsorát *bibliamagyarázat*, vetítettképes előadás a gályarabok szenvedéséről, szép szavaltok alkották. Az ilyen Szilveszter-est ellen senkinek kifogása nem lehet.

A Szegedi Protestáns Lelkészek Társasága legutóbb tartott ülésén igen érdekes és rendkívül fontos probléma került megbeszélés alá. Mily benyomásai maradtak a középiskolai tanulmányokról, tanárokról, tanulási és nevelési rendszerről, a középiskolai hitoktatásról, hitoktatókról, hittankönyvekről és a vallástanítás anyagáról a főiskolai és egyetemi hallgatóknak? Egyebütt sem ártana e kérdést megbeszélni. És egyéb, Szegednél nagyobb református központokban sem ártana ilyképen is működni a lelkészek társaságának!

Presbiteriumok találkozása. Kovács Pál nádudvari lelkész kezdeményezésére a nádudvari presbiterium meglátogatja a hajdúszoboszlói presbiteriumot. A találkozásnak az ideje február hó 4-e lesz. Ez alkalommal előadások tartatnak a presbiteri tisztról, kötelességről és a mai nehéz idők teendőiről.

A Kálvinisták Templomegyesülete dr. Baltazár Dezső püspök elnöklete alatt tartotta elnöki ülését, melyen az egyes szakosztályok beszámoltak multévi működésükről. Különösen a szegényszakosztály mutatott fel igen eredményes munkásságot, amennyiben 7390 P-t fordított szegénységélyezésre. A Kálvin-ház alapja örvendetes emelkedést mutat, a multévi vagyongyarapodása 1936 P-t tesz ki, vagyona jelenleg 16,839 P.

A Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének konferenciáit mindig a legteljesebb érdeklődés kísérte a multban, mert a konferenciák mindig a legaktívabb és legaktuálisabb életprogramot hirdették. A Szövetség következő virágvasárnap konferenciáját március 29—31. között tartja.

Szeretetvendégség Vásárosnaményban. A mult év végén megalakult Vásárosnaményi Református Nőegylet igen élénk és elismerésre méltó tevékenységet fejt ki a hívek pasztorálása terén. Az egylet vezetősége a következő tagokból áll: Fővédnök: Dr. Tomcsányi Vilmos Pálné, díszelnök: özv. Vajas Sándorné, elnök: Kántor Józsefné, alelnökök: Kelemen Gyuláné és dr. Seeberg Béláné, jegyző: Gáll Jánosné, pénztárnok: Bogsch Béláné és ügyvezető igazgató: Kelemen Gyula lelkipásztor. A Nőegylet folyó hó 18-án, vasárnap délután 5 órakor rendezte a II. szeretetvendégséget a polgári iskola tantermében. A gyülekezet tagjai közül száznál többen jelentek meg és gyönyörködtek a változatos műsorban. Közének után imádkozott Kelemen Gyula lelkipásztor. „A tél fény és árnyoldalai” című dialógot előadták Gáll Ida és Fekete Ida polg. isk. tanulók. Weber: „Ima”

című művét előadta a női trió, melynek tagjai: Kelemen Gyuláné, Iván Ernóné és Baby Olga tanárnő voltak. A „Diófa” c. dialógot alakították Papp Béla és Koncz Elek gyülekezeti tagok. Nagy Ilonka tanárnő a predesztinációról tartott igen tartalmas és élvezetes szabadelőadást. Szavalt Kiss Sándor polgári iskolai tanuló. Majd Kelemen Gyuláné, alelnöknő ismertette az egyesület eddigi munkáját és a XXIII. zsoltár éneklésével ért véget az igen szépen sikerült szeretet-vendégség. Kelemen Gyuláné alelnöknő ismertetéséből megtudtuk, hogy a karácsony óta működő Nőegylet tagjai több, betegségben és szomorúságban élő családot látogattak meg s ezek közül 3 családot 15—15 pengővel segítettek, egy családnak takaréktűzhelyet adományoztak. Az Egyesület vagyona már száz pengőnél több, ami legnagyobb részben a hólapda teadélutánok jövedelméből fizettetett be. A tagok két-három hetenként tea-délután rendeznek otthonukban s az itt megjelent hat-nyolc gyülekezeti tagtól beszédett adományokat az egyesület pénztárába fizetik be. Egy hónap alatt mintegy húsz tag gyűjtött össze ezen a módon jelentős összeget. Itt említhetjük meg, hogy a vásárosnaményi gyülekezetnek vasárnap egy másik, feljegyzésre érdemes eseménye is volt. A délelőtti istentisztelet keretében kereszteltetett meg Krémer Sándor 32 éves egyháztag, ki a zsidó hitről tért át a református vallásra. A gyülekezet nagy érdeklődése mellett történt keresztelés az új, egységes liturgia szerint hajtatott végre. Keresztszülők a lelkész felesége és Balogh Károly egyháztag voltak. (Beküldött.)

32 éves református vallású leány vagyok, koromhoz illő vagy idősebb nőtlen vagy özvegy református tanítónak községi iskolánál állást biztosítanék vagy megválasztatnám, ha engem feleségül vesz. Egy-két gyermek nem akadály. Jelentkezhet szerkesztőségénél.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. Gy. Gebe. Kettő közt kellett választanom: vagy *nem* közlöm le a multkori cikket, de akkor illuzóriussá teszem a hozzászólás lehetőségét, amelyet magam nyitottam meg e fontos kérdésben. Vagy pedig leközlöm, de akkor a cikk tartalmától lelkiismeretileg kényszerítve, a szokottnál erőteljesebben kell kifejeznem a cikkel egyet nem értésemet s rámutatnom annak egészben és részleteiben *lehetetlen* álláspontjára. En ez utóbbit választottam, Lapunk és a köz érdekéből, jól tudván előre, hogy ez Nagytiszteletűségednek épp úgy zokon fog esni, mint az esnék, hogyha az *előbbi* választottam volna. Mostani sorainak közlésére azonban sem közérdekből, sem a sajtótörvény alapján nem vagyok kötelezhető. Még egyszer kérem, vegye észre, hogy a multkori megjegyzés nem személyné, hanem fölfogásának szólt.

Hivatalos értesítés.**Pályázati hirdetés.**

A besenyői református egyház pályázatot hirdet egy kántor-tanítói állásra. Javadalma: Lakás, melléképületekkel és kerttel. 6 hold föld. 200 négyszögöl szőlő. 20 q rozs, 32 ar. korona. Készpénz: 20% az egyháztól, a többi állami kiegészítés. Kötelessége a III—VI. osztályok tanítása s kántori teendők. Pályázati határidő a hirdetmény megjelenésétől számított 8 nap. Állás azonnal elfoglalandó. Válaszbélyeggel ellátott, kellően felszerelt kérvények László Ödön református lelkész. Besenyőd, címére küldendők. Presbiterium.

TARTALOM: Szentpéteri Kun Béla: Hol van a jó? — Dr. Nánássy Andor—Uray Sándor: Amerikai levél. — Kelemen Gyula: Megjegyzések az egységes liturgiához. — Közélet: Kósa Béla: A paróchia körül télen. — Ebből a világból: Kiss Pál: Heuréka! Heuréka! — Különfölk. — Szerkesztői üzenetek. — Hivatalos rész: Pályázat.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő lütképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zslir-bödönök, dísznőző-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15—48.

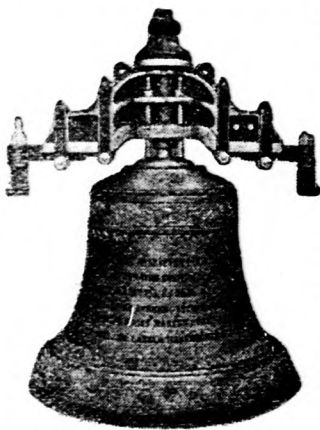
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPAN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.
Számos egyházi elismerőlevél

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1931—291

Megjelent! Megjelent!

A Debreceni Képes Kalendárium

XXXI. évfolyama 1931. évre.

Kivonat a naptár tartalomjegyzékéből:

Dr. Csűrös Ferenc: Beköszöntő az olvasóhoz.
Dr. Baltazár Dezső: Puritanizmus.
Dr. Szentpéteri Kun Béla: Gróf Degenfeld Pál.
Dr. Révész Imre: Szele György 1854—1930.
Dr. Tóth Lajos: Dr. Szentpéteri Kun Béla az egyetem rektora.
Zivuska Andor: Költeményei.
Boldisár Kálmán: Régi Debrecen.
Dr. Lencz Géza: Augustinus.
Baja Mihály: Versek a debreceni Nagyerdőről.
Szalacsy Rácz Imre: A király sírja.
Gulyás Pál: Versek.
Dr. Veress István: A debreceni református tanítóképzőintézet 75 éves jubileuma.
Dr. Nagy Sándor: A határper.
Kardos Albert: Kazinczy és Debrecen.
S. Szabó József: A debreceni kollégium szelleme.
Dr. Csűrös Ferenc: Emlékezés Fazekas Mihályról.
Kesztyűsné Balogh Margit: Színán basa.
Zoltai Lajos: Debrecen város pöre a szoboszlói hajdúvitézekkel a Kösely-folyó felett.
Dr. Ecsedi István: A Jordán szent vizében fürödtem.
Dr. Kuthi Sándor: A városok kulturális szövetsége.
Mezei Béla: A kisfiúk cserkészete.

A Kalendárium címtára felöleli az összes köz- és magánintézményeket, nélkülözhetetlen minden ipari és kereskedelmi vállalat ügymenetében.

Tartalmazza az országos vásárok címjegyzékét. A vadászati és tilalomidő jegyzékét a különféle vadnemekre egész Magyarországon. Névnepok pontos kimutatását.

A Debreceni Képes Kalendárium XXXI-ik évfolyama ma a legolcsóbb naptár. Szerkesztőbizottsága a legismertebb debreceni előkelőségekből verbuválódik.

Ára: 80 fillér.

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedés Debrecen,

Ferencz József-út 26.